

חסידי אומות העולם

*Salute to the
Righteous Among the Nations*

244

13.2.79

ה"י יושב דמשל"ם

השירות הבולאי

המשרד הראשי: שד' ירושלים 12, יפו 61080

PHILATELIC SERVICES

MAIN OFFICE: TEL AVIV - YAFO • ISRAEL

חסיד אומות העולם

המושג "חסיד אומות העולם" הוא עתיק יומין. בתלמוד נאמר: "חסיד אומות העולם, יש להם חלק בעולם הבא", והכוונה לאותם הגויים, ששמרו על שבע מצוות בני-נוח. ההנחה היא, שבשמירת מצוות אלה, גמנע האדם מעשיית עוול, מגילוי-ערויות ומשפיכות דמים. על איוב אמרו חז"ל: "חסיד אחד היה באומות העולם, ואיוב שמו".

במרוצת הדורות קיבל המושג "חסיד אומות העולם" משמעות נוספת: הוא התייחס גם לגויים, שהיטיבו עם יהודים ועם ישראל. נזכיר רק שניים מן העבר הרחוק: את כורש מלך פרס, אשר הירשה ליהודים לחזור מגלות בבל, למען הקים מחדש את בית-המקדש, ואת הסולטן צאלח אל-דין, שגילה יחס אוהד ליהודים. בתלמוד, במסכת תענית דף כ"ט ובמסכת עבודה זרה דף י', מסופר על שני רומאים, שמסרו את חייהם למען הצלת יהודים.

את המשמעות העמוקה ביותר קיבל מושג "חסיד אומות העולם" אחרי מלחמת העולם השנייה. בהיודע לעולם כולו, ולעם ישראל בפרט, הממדים האיומים של השואה, כשהיו המומים ונדהמים לנוכח חורבן יהדות אירופה, נתגלו גם מעשי הצלה, אמנם לא רבים, אך מפארים, שנעשו על-ידי לא-יהודים, כדי להציל יהודים נרדפים. הנאצים הענישו בעונש מוות כל מי שעזר להציל יהודים. בלוחות המודעות בערי ארצות הכיבוש הופצו והודבקו כרזות, בהן הוזהרה האוכלוסייה הלא-יהודית מלעזור ליהודים. אסור היה לתת ליהודי מקום-לינה, ולספק לו מזון כלשהו, אף תמורת תשלום. מעשים פעוטים כאלה גררו עונש-מוות. ואף על-פי-כן נמצאו אנשים, אשר סיכנו את חייהם וחיי בני-משפחותיהם, כדי להושיט עזרה ליהודים. הם פעלו לא על-מנת לקבל פרס, אלא כצו מצפונם או דתם, מתוך התנגדות לכובש הנאצי, והוכיחו במעשיהם אומץ-לב ואצילות-רוח, הראויים לציון ולהוקרה.

מתוקי חוק זכרון השואה והגבורה — יד-ושם, תשי"ג—1953, היו מודעים לנקודות-אור אלה, שהבהיקו באותן שנים בחשכת האיומים. הם הכירו בכך, שתופעה מופלאה זו איננה עניין של יחס אישי בין מציל וניצל והבעת תודה של אחרון לראשון, אלא שזהו מעניינו של העם היהודי, לחלוק כבוד לכל אותם האנשים, שה-מצווה "ואהבת לרעך כמוך" היתה להם צו עליון לקדושת-החיים ולאהבת הזולת.

בחוק יד-ושם הנ"ל, שנתקבל בכנסת ביום ח' באלול תשי"ג (19.8.53), נאמר: "מוקמת בזה בירושלים רשות זכרון, יד-ושם... ולחסיד אומות העולם, ששמו נפשם להצלת יהודים".

"יד ושם" פועל כרשות ממלכתית לחקר השואה והגבורה ולהנצחת זכרן. מצויים בהר הזיכרון ארכיון וספריה, המרכז לחקר השואה, הוצאה לאור לעבודות מחקר, קבצים של תעודות ויומנים. במקום הוקמו מבני הנצחה: מוזיאון תעודי, אוהל יזכור, היכל השמות, בית-כנסת ואנדרטאות זיכרון.

הוקמה ועדה מיוחדת, הנקראת הוועדה לציון חסידי אומות העולם, והמורכבת מנציגי יד-ושם, משפטנים, נציגי שארית-הפליטה והיס-טוריונים. הוועדה בודקת ומחליטה, למי להעניק את התואר "חסיד אומות העולם" בעיקר על-סמך עדויות של ניצולים או חומר אוטנטי אחר. זהו תואר הכבוד הגבוה ביותר, שיש בידי עם ישראל להעניק ללא-יהודי.

בכל רחבי אירופה הוכרו עד כה 3000 מצילי יהודים כחסידי אומות העולם. מופלאים הם סיפוריהם של הניצולים על מציליהם. יש ופעלו בתנאים קשים ביותר, כשסכנה מתמדת, יום-יומית להתגלות, מרחפת על ראשיהם. במקרים רבים חילקו את מנות-המזון הקצו-בות שלהם עם אלה, שהוסתרו על-ידם במרתפים, בעליות-גג ובבונקרים.

לאחר שהוועדה מחליטה להכיר במציל כחסיד אומות העולם, מוענקת לו בטכס חגיגי תעודת כבוד על-ידי שגריר ישראל בארץ-מגוריו. דרגות ההכרה הן: א. תעודה בלבד; ב. תעודה ונטיעת עץ; ג. מדליה ותעודה עם זכות לנטיעת עץ בשדרת חסידי אומות העולם אשר על הר-הזכרון, יד-ושם, בירושלים.

למעלה מ-500 עצי חרוב צומחים וגדלים עתה בשדרה שליד "יד ושם", והם מהווים עדות חיה לגילויי יחס אנושי ואהבת האדם. עליו של עץ-החרוב אינם נובלים, ועל-כן הוא נבחר לסמל את הצדיק, הנמשל בתהילים לעץ "והיה כעץ שתול על פלגי-מים, אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול" (פרק א' פסוק ג').

הצלת יהודי דנמרק מהווה פרק מיוחד במינו בתולדות עמי-אירופה בתקופת מלחמת העולם השנייה. המחתרת הדנית פעלה כאיש אחד למען הצלת נפשות, ובמעשה זה רכש לו העם הדני מקום כבוד בתולדות עם ישראל. על כן נטעו בשדרת חסידי אומות העולם שלושה עצים: על שם העם הדני; ע"ש המלך כריסטיאן ה-10 וע"ש המחתרת הדנית. אין עצים על שמות אינדיוידואלים של בני העם הדני.

בשדרה הנ"ל מועלית על נס משפחת עמים נדירה ומיוחדת במינה: בנים ובנות מקרב עמים שונים, שהצד המשותף לכולם הוא האמונה בערכים של צדק, קדושת-החיים ואהבת הזולת.

בנימין ערמון

a tree in the Garden of the Righteous on the Mount of Remembrance in Jerusalem. Today there are more than 500 such trees bearing living testimony to Man's humanity. The carob tree is an evergreen which keeps its leaves throughout the year and was therefore chosen to symbolize the righteous man, in the words of the Psalmist "And he shall be like a tree planted by streams of water, that bringeth forth its fruit in its season, and whose leaf doth not wither".

The rescue of Danish Jewry forms a special chapter in the history of Europe in the second World War. The Danish Resistance movement rallied as one to help save the Jewish population of their country, and by their deeds, the Danish people have earned an honoured place in Jewish history. Their bravery is commemorated by three trees in the Garden of the Righteous — one in the name of the Danish people; one in the name of King Christian X; one in the name of the Danish Resistance. Let us always remember that the Garden of the Righteous commemorates the acts of a unique and very special group of people, men and women of different nationalities, who shared a common belief in righteousness, the sanctity of human life, and love of their fellow-man.

B.A.

The rainbow appearing from the clouds represents the emergence of Good from Evil (the dark patch) — the result of the deeds of a few good and brave people — symbolising the hope that the exemplary behaviour of these individuals will prevent there ever being a repetition of the Holocaust and its horrors.

השימוש בסמל של הקשת בענן בא להביע את בצבוק הטוב (המסומל ע"י הקשת הצבעונית) מתוך הרע (הכתם השחור האורסיווי) בעקבות מעשיהם של מעטים — טובים ונועזים. יש כאן רמז לתקווה, כי התנהגות המופת של הללו תעשה את חזרתה של השואה ואימיה לבלתי-אפשרית.

their gratitude to their saviours but that the Jewish people as whole wanted to honour each of those to whom the precept "Love thy neighbour as thyself" was sacred.

The Law for the Establishment of Yad Va-Shem which was approved by the Knesset on August 19, 1953 stated that "a memorial (Yad Va-Shem) is hereby established in Jerusalem to... and to those righteous among the nations who risked their own lives to rescue Jews".

Yad Va-Shem functions as the National Authority for the Commemoration of the Martyrs and Heroes of the Holocaust. On the Mount of Remembrance are archives and a library, a Research Centre, a Publishing Department which edits research studies, documentary anthologies and diaries. On the site are situated a Documentary Museum, the Hall of Remembrance, the Hall of Names, a synagogue and other buildings.

A special Committee for the Designation of the Righteous Among the Nations was set up with the participation of representatives of Yad Va-Shem, survivors of the Holocaust, lawyers and historians. This Committee decides to whom to award the title of "Righteous Among the Nations" on the basis of the testimony of those rescued or of authentic documentary evidence. To date some 3,000 rescuers of Jews, from the different countries of Europe, have been honoured as "Righteous Among the Nations", while special sub-committees have been set up in Jerusalem, Tel Aviv and Haifa to help cope with the mass of documentation involved and thus hasten the screening process.

The survivors tell some amazing stories of the bravery of their rescuers who acted under the most difficult conditions, their lives continually in danger. In many cases they even shared their meagre rations of food with the refugees whom they concealed in their cellars, attics or shelters.

The righteous man, he who is ready to share his property with his neighbour and has no desire to benefit from what belongs to others is well defined in the Ethics of the Fathers as he who says "what is mine is thine, what is thine is mine".

Once the Committee has approved the granting of the title to an individual, a special ceremony takes place in the recipient's country, during which he is presented with a Scroll of Honour by the resident Israel Ambassador. There are three degrees of Honour conferred on the Righteous Among the Nations — 1) the presentation of a Scroll; 2) the presentation of a Scroll and the planting of a tree in the name of the recipient; 3) the presentation of a special Medal and Scroll, and the honour of planting

THE RIGHTEOUS AMONG THE NATIONS

The origin of the expression "righteous among the nations" dates far back in Jewish history. In the Talmud we find it written "the righteous among the nations has a place in the world to come" — referring to those gentiles who kept the seven precepts of Noah and thus refrained from wrongdoing, adultery and the shedding of blood. Our sages wrote "there is but one righteous man among the nations and his name is Job".

Over the years, the expression "righteous among the nations" acquired additional nuances and was applied to those gentiles who showed compassion towards Jews and the Jewish people. Two examples from Jewish history: King Cyrus of Persia who permitted the Jews to return from the Babylonian exile to rebuild the Temple; and Sultan Saladin who treated his Jewish subjects kindly, while in the Talmud we read of two Roman citizens who sacrificed their own lives in order to save Jews from death. It was only after World War II, however, that this expression was given more profound meaning. When the world at large, and in particular the Jewish people, became aware of the magnitude of the Holocaust and were shaken to their very core by the destruction of European Jewry, there came to light stories of the rescue of Jews by their gentile neighbours who knowingly endangered themselves in order to save Jewish lives. Though such deeds were few in number, each was in its own way outstanding. The Nazis punished by death anyone found guilty of helping to save a Jewish life; the walls of every occupied town were covered with posters warning the local non-Jewish population against helping Jews: it was forbidden to give a Jew shelter or food, or even to sell him food, under penalty of death. In spite of this, there were those who endangered their own and their families' lives in order to help. They acted not in the hope of reward, but out of conscience, religious belief or opposition to the Nazi conquest, and by their deeds demonstrated their courage and nobility of spirit.

Those who enacted the "Law for Perpetuating the Remembrance of the Holocaust and its Acts of Valour — Yad Va-Shem, 1953" were aware of these rays of light gleaming in the frightful Stygian darkness.

These rescuers were as a beam of light to the pursued and restored their belief in the existence of a better world. It was felt, therefore, that not only did the rescued wish to show

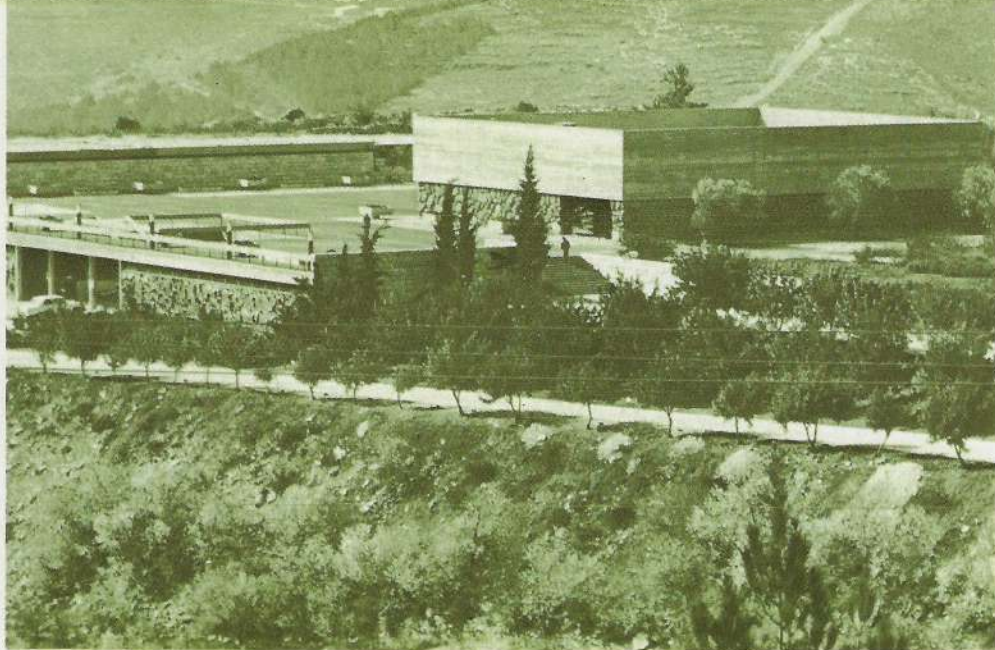

נעמי רוזנר נולדה בשנת 1955 בירושלים. השתתפה בתערוכות ציורי ילדים ונוער בארץ ובחו"ל. כתבה בבית-הספר התיכון מחקר על נושא הצבע.

לאחר שירותה בצה"ל נתקבלה ללימודים במחלקה לעיצוב גרפי באקדמיה לאמנות "בצלאל" בירושלים, והשנה תסיים בה את לימודיה.

Naomi Rosner was born in 1955, in Jerusalem.

She has participated in a number of exhibitions of children's and young people's works both in Israel and abroad and while at High School, wrote a paper on "Colour". Following her army service, she enrolled in the Department of Graphic Design at the Bezalel Academy of Art in Jerusalem from which she is due to graduate this year.

AVENUE OF THE "RIGHTEOUS AMONG THE NATIONS"
AT YAD VASHEM, JERUSALEM

שדרת חסידי אומות העולם ב"ד ושם, ירושלים